

NORGES HØYESTERETT

Den 16. april 2008 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2008-00681-A, (sak nr. 2007/677), sivil sak, anke,

Nadeem Ahmad Dar

Hjelpeintervenient:
NOAS

(advokat Cecilie Schjativet – til prøve)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Fanny Platou Amble)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken for Høyesterett gjelder om en anmodning fra FN's Torturkomité om midlertidig beskyttelse i påvente av komitéens behandling av en klage er folkerettslig bindende for Norge, og om ankende part har rettslig interesse i en avgjørelse av spørsmålet.
- (2) Nadeem og Shahida Dar og deres fire barn kom til Norge 23. april 2002 og søkte om politisk asyl og oppholdstillatelse her. Grunnlaget for søknaden var at de angivelig var utsatt for forfølgelse i Pakistan fordi de tilhører en muslimsk minoritetsgruppe. Søknadene ble avslått av Utlendingsdirektoratet 22. januar 2003 og senere av Utlendingsnemnda 8. januar 2004. Det ble satt frist for utreise til 11. februar 2004.
- (3) Dar brakte saken inn for Torturkomitéen, og hevdet at tilbakesendelse krenket artikkel 3 i FN-konvensjonen mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff av 10. desember 1984 (torturkonvensjonen), ettersom han i Pakistan ville bli utsatt for tortur. Som følge av klagen anmodet Torturkomitéen – spesialrapportøren – 2. april 2004 norske myndigheter om ikke å uttransportere Dar før

saken var blitt behandlet av komiteen. Utlendingsnemnda avslo anmodningen. Det ble vist til at nasjonale rettsmidler ikke var uttømt idet Dar ikke hadde brakt saken inn for prøving ved domstolene. Dar ble uttransportert til Pakistan 21. september 2005. Torturkomitéen avgjorde 14. november 2005 at hans klage skulle tas opp til realitetsbehandling.

- (4) Før uttransporteringen ble gjennomført, reiste Dar og ektefellen 21. juni 2004 søksmål ved Oslo tingrett mot staten v/Utlendingsnemnda om gyldigheten av nemndas vedtak og begjærte midlertidig forføyning. Tingretten frifant i dom av 7. desember 2004 staten v/Utlendingsnemnda og tok ikke begjæringen om midlertidig forføyning til følge.
- (5) Tingrettens kjennelse og dom ble brakt inn for Borgarting lagmannsrett. I kjennelse 24. februar 2005 stadfestet lagmannsretten under dissens tingrettens kjennelse i saken om midlertidig forføyning.
- (6) Under ankeforhandlingen ble saken utsatt for Shahida Dar. Det ble for lagmannsretten fremmet et nytt krav om fastsettelsesdom for at uttransporteringen av Nadeem Dar 21. september 2005 var rettsstridig. Han hadde da kommet tilbake til Norge på grunnlag av oppholdstillatelse gitt 30. mars 2006, etter at han hadde fremlagt ny dokumentasjon.
- (7) Heller ikke lagmannsretten fant at Dars påstand om ugyldighet kunne føre frem. I dom 21. november 2006 kom lagmannsretten videre til at uttransporteringen av Dar ikke var rettsstridig på grunn av den manglende etterlevelse av Torturkomitéens anmodning om midlertidig beskyttelse inntil komitéen hadde realitetsbehandlet saken. Domsslutningen, hvor punkt 2 gjelder det nye kravet, lyder:
  - ”1. **Tingrettens dom stadfestes hva angår ankende parts påstand pkt. 1 og pkt. 3.**
  2. **For øvrig frifinnes staten ved Utlendingsnemnda.**
  3. **I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Nadeem Dar til staten ved Utlendingsnemnda 75 000 – syttifemtusen – kroner innen to uker fra forkynnelsen av dommen.”**
- (8) Torturkomitéen avsluttet behandlingen av klagesaken 11. mai 2007. I avgjørelsen uttaler komitéen at uttransporteringen er i strid med konvensjonens artikkel 22 og med Norges folkerettslige forpliktelser som traktatpart.
- (9) Dar har anket til Høyesterett over punkt 2 i lagmannsrettens domsslutning. Anken gjaldt lagmannsrettens rettsanvendelse og saksbehandling. I anken ble anført at Dar hadde rettslig interesse i å få avgjort om uttransporteringen av ham var rettsstridig.
- (10) Høyesteretts kjæremålsutvalg henviste anken for så vidt gjelder lagmannsrettens forståelse knyttet til hvilken betydning Torturkomitéens anmodning om utsatt iverksettelse av utsendelse av den ankende part hadde for rettmessigheten av uttransporteringen av ham. Partene er dessuten i brev fra Høyesteretts kontor blitt anmodet om å redegjøre for sitt syn på spørsmålet om rettslig interesse.
- (11) Det er etter dette rettskraftig avgjort at utsendelsen av Dar ikke utsatte ham for risiko for forfølgelse i strid med utlendingsloven § 15 jf. torturkonvensjonen artikkel 3 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 3.

- (12) Det er fremlagt en uttalelse fra International Commission of Jurists og uttalelser fra myndighetene i en rekke land om deres syn på Torturkomitéens kompetanse. Det er også lagt frem en del nye dokumenter som jeg ikke finner grunn til å gå nærmere inn på.
- (13) Den ankende part, *Nadeem Ahmad Dar og hjelpeintervenienten NOAS*, har i korte trekk gjort gjeldende:
- (14) Lagmannsrettens rettsanvendelse er feil når den er kommet til at Torturkomitéens anmodning om midlertidig beskyttelse ikke er folkerettslig bindende. Norge har anerkjent at komitéen skal ha kompetanse til å behandle individklager etter artikkel 22 i torturkonvensjonen, og manglende etterlevelse av en anmodning om midlertidig beskyttelse er et brudd på denne artikkel. Etter konvensjonens artikkel 18 nr. 2 skal komitéen utarbeide en forretningsorden. Bestemmelser i denne kan skape folkerettslig bindende forpliktelser for statene, såfremt forpliktelsene ligger innenfor rammen av konvensjonen. Regel 108 i komitéens forretningsorden hjemler anmodninger til statene om midlertidige tiltak. Bestemmelsen er ikke i strid med konvensjonens ordlyd, og er et nødvendig supplement for å sikre effektiv etterlevelse av konvensjonens materielle bestemmelser.
- (15) Ved tolkingen av konvensjonen må Høyesterett bygge på artikkel 31 i Wien-konvensjonen om traktatrett, som har status som internasjonal sedvanerett. Artikkelens bestemmelser må ses som en helhet og de ulike tolkingsprinsipper som artikkelen angir, er likestilte.
- (16) I samsvar med artikkel 31 nr. 3 bokstav c må utviklingen ved tolkingen av tilsvarende bestemmelser i andre menneskerettskonvensjoner tillegges stor vekt. Den omstendighet at en rekke av de stater som staten har innhentet uttalelse fra, gir uttrykk for at de ikke er folkerettslig bundet av anmodninger om midlertidige tiltak, er ikke uttrykk for en praksis som kan vektlegges etter artikkel 31 nr. 3 bokstav b.
- (17) Dar har rettslig interesse i å få slått fast at utsendelsen av ham var rettsstridig. Han har bare en treårig oppholdstillatelse, og Utlendingsdirektoratet har varslet at man vurderer å trekke tilbake hans arbeidstillatelse. Han har derfor behov for å få avklart om anmodninger fra Torturkomitéen er folkerettslig bindende, da komitéen etter en ny klage fra ham, kan komme til å vedta en ny anmodning om utsatt iverksettelse av en utsendelse av ham.
- (18) Ved vurderingen av Dars rettslige interesse i en avgjørelse må det tillegges vekt at det er tale om en traktatbasert rettighet som har karakter av vernelovgivning, jf. Rt. 1997 side 1983.
- (19) Hensynet til enkeltindividets behov for et effektivt rettsmiddel tilsier at torturkonvensjonen artikkel 3 nr. 2 tolkes harmonisk med EMK artikkel 13 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 2 (3). En slik rett må dessuten anses å følge av torturkonvensjonen artikkel 22 nr. 5 bokstav b. Konvensjonens overvåkingsorgan har gitt uttrykk for at Norge ved å sende ut Dar krenket sine forpliktelser etter konvensjonen. Dette tilsier at Dar har rettslig interesse i å få spørsmålet behandlet av domstolene, jf. Rt. 2003 side 301 avsnitt 40.

- (20) Det pretenderes videre at en avgjørelse i samsvar med Dars påstand kan gi grunnlag for erstatningskrav mot staten fra Dars barn eller ham selv.
- (21) For hjelpeintervenienten, NOAS, har en avgjørelse fra Høyesterett prinsipiell interesse.
- (22) Nadeem Dar har nedlagt slik påstand:
- ”1. Utsendelsen av Nadeem Ahmad Dar 21. september 2005 var rettsstridig.
2. Staten ved Utlendingsnemnda dømmes til å erstatte Nadeem Ahmad Dar deler av sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett.”
- (23) Ankemotparten, *staten v/Utlendingsnemnda*, har i korte trekk gjort gjeldende:
- (24) Torturkomitéens anmodninger om midlertidig beskyttelse er ikke folkerettslig bindende. Staten er enig i at tolkingen av torturkonvensjonen må skje på grunnlag av de sedvanerettslige prinsipper som Wien-konvensjonens artikler 31–32 gir uttrykk for.
- (25) Torturkonvensjonens ordlyd gir ikke hjemmel for å anse anmodninger om midlertidig beskyttelse som bindende for statene. Heller ikke komitéens forretningsorden hjemler folkerettslig bindende anmodninger om midlertidig tiltak. Det må i den forbindelse vektlegges at det er forskjell på et kompetansegrunnlag som følger av konvensjonsteksten, og et som utelukkende er hjemlet i en forretningsorden, utarbeidet av organet selv. Et overvåkingsorgans syn på egen kompetanse er heller ikke uten videre avgjørende for at denne har nødvendig folkerettslig forankring. Det må skilles mellom overvåkingsorganer som i traktatgrunnlaget er gitt domstolskompetanse, og organer som ikke er gitt slik kompetanse. Det bestrides at Torturkomitéens kompetanse er utvidet med støtte i en sedvanerettslig utvikling.
- (26) Prinsipalt mener staten at det nye kravet skulle ha vært avvist da Dar ikke har rettslig interesse i å få avgjort et fortidig forhold, jf. tvistemålsloven § 54. Reparasjonshensyn gjør seg ikke gjeldende, og et slikt hensyn kan ikke under noen omstendighet gi grunnlag for å tolke tvistemålsloven § 54 utvidende.
- (27) En avgjørelse av det materielle spørsmål saken reiser, har ingen prejudikatsinteresse, og NOAS er dessuten svak hjelpeintervenient.
- (28) Det er bare en hypotetisk mulighet for at søksmålssituasjonen vil aktualisere seg på ny for Dar. En eventuell ny anmodning fra Torturkomitéen om midlertidig beskyttelse, vil måtte vurderes ut fra de opplysninger man da har.
- (29) Staten kan heller ikke se at en avgjørelse av det materielle spørsmålet har betydning for Dars pretensjon om erstatningskrav, verken på vegne av barna eller seg selv.
- (30) Staten v/Utlendingsnemnda har nedlagt slik påstand:
- ”Prinsipalt:
Saken avvises.
- Subsidiært:
Lagmannsrettens dom pkt. 2 og 3 stadfestes.”

- (31) *Mitt syn på saken:*
- (32) Jeg behandler først spørsmålet om lagmannsretten skulle ha avvist Dars nye krav om fastsettelsesdom på grunn av manglende rettslig interesse. Det ble ikke påstått avvisning i lagmannsretten, men retten plikter av eget tiltak å påse at søksmålsbetingelsene er oppfylt. Det fremgår av dommen at retten mente det var tvilsomt om Dar hadde den nødvendige rettslige interesse på dette punkt. For Høyesterett har ankemotparten prinsipielt påstått avvisning.
- (33) Dars påstand er utformet som et krav om en fastsettelsesdom, og etter tvistemålsloven § 54 må da tre kumulative hovedvilkår være oppfylt: Partene må ha tilstrekkelig tilknytning til søksmålgjenstanden, saken må gjelde et rettsforhold eller en rettighet, og saksøker må ha rettslig interesse i å få dom i det forhold saken gjelder – han må ha et reelt behov for en avklaring. Kriteriene er svært skjønnsmessige, og vilkårene kan gli noe over i hverandre. Ved tvil vil avgjørelsen av om søksmålsvilkårene er oppfylt, bli truffet ut fra en helhetsvurdering.
- (34) Staten har vist til at Dar er tilbake i Norge og har fått oppholdstillatelse her i tre år og har anført at han ikke har en aktuell interesse av å få avgjort om uttransporteringen i 2005 var urettmessig. Jeg er enig i at dette taler for at det ikke foreligger en aktuell interesse, jf. Rt. 1992 side 1056. Jeg viser i denne forbindelse også til at det fremgår av Torturkomitéens avgjørelse 11. mai 2007 punkt 16.4 at komitéen mener at Norge, ved å gi Dar oppholdstillatelse i tre år ”has remedied the breach of its obligations under article 22 of the Convention”. Det fremgår videre av punkt 16.5 i avgjørelsen at komitéen – etter å ha vist til at Dar ikke ble torturert under oppholdet i Pakistan, er tilbake i Norge og har oppholdstillatelse for tre år – mener at spørsmålet om uttransporteringen utgjorde brudd på konvensjonens artikkel 3 er ”moot”, dvs. uten aktuell interesse. Som nevnt er det rettskraftig avgjort at uttransporteringen i 2005 ikke utsatte Dar for risiko for slik forfølgelse som kan begrunne anerkjennelse som flyktning, jf. utlendingsloven § 15.
- (35) Dar har gjort gjeldende at han, ut fra en harmonisk tolking av menneskerettkonvensjonene, har samme rett til et effektivt rettsmiddel i Norge som den som påstår brudd på enten EMK artikkel 13 eller SP artikkel 2 (3).
- (36) Jeg bemerker at EMK og SP gjelder som norsk lov, jf. menneskerettsloven § 2, og at de etter lovens § 3 har forrang ved motstrid. Torturkonvensjonen har ikke status som norsk lov. Så vel EMK som SP hjemler dessuten uttrykkelig en rett til å få spørsmålet om konvensjonsstrid effektivt prøvd for en uavhengig nasjonal myndighet. Torturkonvensjonen gir – slik jeg tolker den – ikke en tilsvarende rett. Jeg kan heller ikke se at bestemmelsen i tvistemålsloven § 36 a om at loven gjelder ”med de begrensninger som er anerkjent i folkeretten eller følger av overenskomst med fremmed stat”, skulle gi en rett til å få spørsmålet avgjort av norsk domstol når konvensjonen ikke har noen bestemmelse om rett til effektivt nasjonalt rettsmiddel.
- (37) Dar har vist til at han risikerer ny uttransportering og har gjort gjeldende at det gir ham rettslig interesse i å få avgjort om uttransporteringen i 2005 var rettsstridig. Det er i den forbindelse anført at Torturkomitéen i avgjørelsen 11. mai 2007 har tatt standpunkt til alle statens anførsler, slik at situasjonen ved en ny uttransportering vil være den samme som i 2005. Det er vist til at han har mottatt forhåndsvarsel om tilbakekall av arbeidstillatelsen.

- (38) Som nevnt er det rettskraftig fastslått at Utlendingsnemndas vedtak 8. januar 2004 om å nekte Dar status som flyktning – og også oppholdstillatelse – er gyldig. Nå oppholder han seg i Norge på grunnlag av Utlendingsnemndas vedtak 30. mars 2006 om oppholdstillatelse, som ble truffet etter at han hadde fremlagt ny dokumentasjon. Etter nærmere undersøkelse av denne, har nemnda reist spørsmål om tilbakekall av tillatelsen. Slik saken nå står er det således en viss mulighet for at han på ny vil kunne bli uttransportert fra Norge, men dette gir etter mitt syn ham ikke rettslig interesse i å få avgjort rettmessigheten av uttransporteringen i 2005. Torturkomitéen har i sin avsluttende avgjørelse ikke behandlet det materielle spørsmål i saken. Dersom det blir aktuelt å treffe beslutning om ny uttransportering, må saken og forholdene i Pakistan vurderes på ny, jf. utlendingsloven § 15, jf. § 4 jf. torturkonvensjonen artikkel 3. Jeg kan da vanskelig se at Dar har en aktuell rettslig interesse i å få fastslått at uttransporteringen i 2005 var rettsstridig. Etter min vurdering skiller saken seg på dette punkt vesentlig fra avgjørelsen i Rt. 2001 side 1413.
- (39) Dar har også vist til at en avgjørelse har rettslig betydning med tanke på mulige krav om erstatning. Under ankeforhandlingen er fokusert på mulige erstatningskrav på vegne av barna. En eventuell konstatering fra Høyesterett av at norske myndigheter var forpliktet til å følge Torturkomitéens anmodning vil være et nødvendig, men ikke et tilstrekkelig, ledd i få konstatert om det foreligger erstatningsgrunnlag. En slik konstatering vil derfor ikke være avgjørende for Dars eller hans barns rettsstilling. Etter mitt syn bør en pretensjon om et erstatningskrav henføres til et ordinært erstatningssøksmål. Heller ikke dette forhold gir således etter min vurdering Dar rettslig interesse i å få fastslått at uttransporteringen var urettmessig. De faktiske forhold i saken ligger annerledes an enn i Høyesteretts dom av 11. mars 2008 HR-2008-00484-A, (sak nr. 2007/1266), jf. avsnittene 55 og 56. I vår sak er det vanskelig å se at en konstatering av rettsstrid vil kunne forenkle et eventuelt erstatningssøksmål.
- (40) At det kan ha prinsipiell interesse å få avklart hvorvidt anmodninger fra Torturkomitéen om midlertidig beskyttelse er folkerettslig bindende for Norge, kan ikke stille saken i noen annen stilling.
- (41) Min konklusjon er således at lagmannsretten skulle ha avvist Dars krav om fastsettelsesdom på grunn av manglende rettslig interesse, og det blir å avsi kjennelse i samsvar med det.
- (42) Selv om jeg således er kommet til at påstanden skulle ha vært avvist av lagmannsretten, finner jeg, etter at saken har blitt prosedert i stor bredde for Høyesterett, grunn til å gi uttrykk for at kravet etter mitt syn ikke kunne ha ført frem etter en realitetsvurdering.
- (43) Torturkonvensjon artikkel 1 gir en materiell definisjon av torturbegrepet og artikkel 2 pålegger statene å gjennomføre effektive tiltak mot tortur. I artikkel 3 forbys medlemsstatene å tvangssende personer til områder der det er rimelig grunn til å anta at de vil bli utsatt for tortur. Av artikkel 17 følger at det skal opprettes et overvåkingsorgan som skal føre tilsyn med at konvensjonens bestemmelser overholdes – Torturkomitéen. Komitéens kompetanse til å behandle individklager følger av artikkel 22. Artikkelen inneholder enkelte bestemmelser om komitéens arbeid med individklager. Det følger således av nr. 5 bokstav b at klageren i utgangspunktet skal ha uttømt alle nasjonale rettsmidler før komitéen kan prøve en henvendelse, men det er gjort unntak for tilfeller hvor anvendelse av rettsmidler vil ta ”urimelig lang tid eller det er usannsynlig at de vil

medføre effektiv hjelp til den person som er offer for overtreddelsen av denne konvensjon”. Etter nr. 7 skal komitéen underrette konvensjonsparten og klageren om sine synspunkter, ”its views”. Partene er enige om at Torturkomitéens avgjørelser ikke er folkerettslig bindende, og det samme standpunkt fremgår av offentlige dokumenter hvor konvensjonen er behandlet.

- (44) Komitéens saksbehandlingsregler, herunder kompetansen til å fremsette anmodninger om midlertidig beskyttelse, følger av dens interne forretningsorden, som har hjemmel i artikkel 18 nr. 2. I gjeldende forretningsorden inneholder regel 108 (1) bestemmelser om midlertidige tiltak (interim measures). Bestemmelsen lyder:

”At any time after the receipt of a complaint, the Committee, a working group, or the Rapporteur(s) for new complaints and interim measures may transmit to the State party concerned, for its urgent consideration, a request that it take such interim measures as the Committee considers necessary to avoid irreparable damage to the victim or victims of alleged violations.”

- (45) Norge har ratifisert torturkonvensjonen, og har akseptert kompetanse for komitéen til å behandle individklager etter artikkel 22.
- (46) Komitéen behandler grunnlaget for sin kompetanse i avgjørelsen av 11. mai 2007 i Dars klagesak. I punkt 16.3 heter det:

”The Committee recalls that the State party, ...undertook to cooperate with the Committee in good faith in applying and giving full effect to the procedure of individual complaints established there under. The Committee also notes that the Convention (art. 18) vests it with competence to establish its own rules of procedure, which become inseparable from the Convention to the extent they do not contradict it. In this case, rule 108 of the rules of procedure is specifically intended to give meaning and scope to articles 3 and 22 of the Convention, which otherwise would only offer asylum-seekers invoking a serious risk of torture a merely theoretical protection. By failing to respect the request for interim measures made to it, ... the State party committed a breach of its obligations of cooperating in good faith with the Committee, under article 22 of the Convention.”

- (47) Dar har gjort gjeldende at dette viser at anmodninger om midlertidig beskyttelse fra komitéen er folkerettslig bindende. Staten har akseptert at dersom det er tilfelle, vil Dar kunne påberope seg dette, jf. utlendingsloven § 4.
- (48) Ved tolkingen av konvensjonen bygger jeg på bestemmelsene i artiklene 31–33 i Wienkonvensjonen om traktatrett av 1969 som uttrykk for generelle, allment aksepterte tolkingsprinsipper som benyttes ved traktatolking også i Norge. Etter artikkel 31 nr. 1 skal traktater tolkes ”in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose”.
- (49) Det er ikke noe i torturkonvensjonens tekst som underbygger at midlertidige anmodninger skulle være folkerettslig bindende. Slike anmodninger omtales ikke i det hele tatt i konvensjonen, og uttalelser fra komitéen i individklagesaker er som nevnt, ikke folkerettslig bindende.
- (50) Dar har gjort gjeldende at komitéen implisitt har kompetanse til å treffe folkerettslig bindende vedtak om midlertidig beskyttelse. Ved traktatolking må etter hans syn

konvensjonens formål vektlegges sammen med rettskildebildet ellers, jf. nr. 3 bokstav c og b.

- (51) Etter Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 1 skal en traktat tolkes i samsvar med dens "object and purpose". En slik formålsrettet tolking må etter mitt syn i utgangspunktet skje innenfor rammen av konvensjonens ordlyd, og jeg kan da vanskelig se at en formålsbasert tolking isolert sett skulle gi grunnlag for komitéens kompetanse til å binde statene.
- (52) Av det jeg har gjengitt fra punkt 16.3 i avgjørelsen av 11. mai 2007 følger at komitéen mener at reglene i forretningsordenen er "inseparable from the Convention to the extent they do not contradict it". Forretningsordenen har hjemmel i konvensjonens artikkel 18. Men artikkelen 18 nr. 2 angir bare i meget begrenset omfang hvilket innhold denne kan ha, og det er, som jeg har nevnt, ikke støtte i traktatens øvrige bestemmelser for å fastsette folkerettslige forpliktelser for medlemsstatene i forretningsordenen. Bestemmelser om midlertidig beskyttelse (interim measures) er tatt inn som regel 108 i forretningsordenen og gjelder etter sin ordlyd anmodninger – request – og pålegger statene å vurdere disse hurtigst mulig – urgent consideration. Heller ikke av ordlyden i regel 108 (1) fremgår det etter mitt syn at det er tale om folkerettslig bindende pålegg.
- (53) Dar har fremhevet at ved tolkingen må – i samsvar med Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c – sammen med konteksten trekkes inn "any relevant rules of international law applicable in the relations between the parties". Det er derfor etter Dars mening relevant at praksis fra andre internasjonale overvåkingsorganer viser en generell tendens til å anse anmodninger fra menneskerettslige overvåkingsorganer som bindende. Det er særlig vist til to avgjørelser: Dom avsagt 27. juni 2001 av Den internasjonale Domstolen (ICJ) i sak mellom Tyskland og USA (LaGrand), hvor Haag-domstolen slo fast at parter for domstolen var folkerettslig forpliktet til å etterkomme domstolens anmodninger om midlertidig forføyning, se premiss 109. Og dessuten storkammeravgjørelsen avsagt av Den europeiske Menneskerettsdomstol (EMD) 4. februar 2005 i saken Mamatkulov og Askarov mot Tyrkia, hvor EMD uttalte at domstolens begjæringer om midlertidig beskyttelse er rettslig bindende for sakens parter, premiss 128.
- (54) ICJ og EMD er begge domstoler, og deres avgjørelser er folkerettslig bindende for sakens parter. Torturkomitéen er på den annen side et overvåkningsorgan som avgir ikke-bindende uttalelser i individklagesaker. ICJ begrunnet sin kompetanse ved å vise til en bestemmelse i domstolens statutter, som traktatstatene har vedtatt.
- (55) EMK inneholder ikke bestemmelser om bruk av anmodninger om midlertidig beskyttelse. Dette er regulert i EMDs prosedyrereglement, regel 39. I storkammeravgjørelsen fra 2005 uttaler EMD at etterlevelse av domstolens anmodninger om midlertidig beskyttelse er nødvendig for den individuelle klagerettens effektivitet, og at unnlatelse av å etterkomme den er brudd på artikkel 34, se premiss 128 jf. premiss 125. EMDs kompetanse er således forankret i konvensjonsbestemmelsen om individklager. Av premiss 119 fremgår at domstolen vektlegger at den til forskjell fra den tidligere Kommisjon, har kompetanse til å avsi bindende dommer: "The Commission's task with regard to the merits was of a preliminary nature and its opinion on whether or not there had been a violation of the Convention was not binding". Jeg oppfatter dette som et helt sentralt punkt i avgjørelsen som også har gyldighet for den rettslige betydningen av anmodninger fra Torturkomitéen. Om den tidligere kommisjonens anmodninger om midlertidig beskyttelse viser jeg til EMDs plenumsdom i saken Cruz Varas mfl. mot Sverige 20. mars 1991, premiss 102.

- (56) Dar har anført at premiss 124 i storkammeravgjørelsen fra 2005 underbygger at det har funnet sted en sedvanerettslig utvikling som gir menneskerettslige overvåkingsorganer kompetanse til å gi bindende pålegg om midlertidige tiltak. Det heter her at ulike internasjonale overvåkingsorganer, herunder Torturkomitéen:

”have confirmed in their reasoning in recent decisions that the preservation of the asserted rights of the parties in the face of the risk of irreparable damage represents an essential objective of interim measures in international law. Indeed it can be said that, whatever the legal system in question, the proper administration of justice requires that no irreparable action be taken while proceedings are pending.”

- (57) Jeg kan imidlertid ikke se at uttalelsen i premiss 124 viser at det foreligger et sedvanerettslig grunnlag for at anmodninger om midlertidig beskyttelse fra Torturkomitéen er folkerettslig bindende, når dette ikke har forankring i konvensjonsteksten og komitéens avgjørelser av individklager ikke er rettslig bindende. Etter det jeg kan se, inntok Torturkomitéen for første gang det standpunkt at dens anmodninger er folkerettslig bindende i avgjørelsen 17. mai 2005 i saken Brada mot Frankrike, se avsnitt 13.4.
- (58) Jeg er etter dette kommet til at Norge ikke var folkerettslig forpliktet til å etterkomme Torturkomitéens anmodning om midlertidig beskyttelse av Dar. Det er likevel grunn til å tilføye at den norske holdningen er at slike anmodninger skal tillegges stor vekt, og at de i utgangspunktet vil bli etterkommet så langt dette er mulig.
- (59) Staten har ikke påstått saksomkostninger for Høyesterett.
- (60) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 2, oppheves, og saken avvises på dette punkt fra domstolene.

- (61) Kst. dommer **Kaasen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (62) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (63) Dommer **Tjomsland:** Likeså.
- (64) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

(65) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 2, oppheves, og saken avvises på dette punkt fra domstolene.

Riktig utskrift bekreftes: